

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

14. An fuga sit indicium sufficiens, ut Inquisitores possint torquere reum?
Ex part. 4. tract. 6. resolut. etiam 14.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

famam cum aliis indiciis & conjecturis modo, quo supra explicat Simanca, esse sufficiens indicium ad torturam, & in casu contingenti D.D. Inquisitores ne deferant videre Inquisitorem, Canteram in *qq. crim. cap. 2. de probat. per testes, q. 1. num. 8.* & Pegnam ubi supra; & Bertazolium *vol. 1. consil. 213. num. 3.* cum Pitigiano in *pract. crim. part. 3. cap. 7. in addit. lit. B.* & Michaele Zanardo in *direct. Inquis. part. 3. cap. 95. fol. 514.*

2. Notandum est tamen hic primò, quòd multi asserunt famam habentem ortum ab aliqua verisimili causa & conjectura sufficere, etiam si testes non sint ita honesti, & fide digni, sed hanc sententiam meritò reprobant Farinacius *q. 47. n. 159.* Vnde dicendum est testes deponentes de fama; ad minus duos esse debere, & hos spectare vitæ, & omni exceptione majores, ut ex multis probat Miranda *de ordin. judic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.*

3. Nota secundò quòd aliqui asserunt sufficere in nostro casu, si testis dicat se ita publicè dici audivisse, vel ita esse publicam vocem & famam. Ita Peguera *decis. 17. n. 25.* Paulus Granatus *theor. 2. 2. num. 6.* Buratus *lib. 1. concl. 90. n. 6.* & alij, quos adducit Mascardus *de probat. lib. 1. concl. 497. n. 19.* & *lib. 2. concl. 749. n. 4.* & 5. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto cum Bartolo in *l. de minore, §. plurimum, n. 12.* & ibi etiam Marcellus *n. 54. in fine ff. de quest. Navarrus in tract. de fama & infamia, cap. non sunt audiendi 2. q. 3. n. 13.* & 14. & alij innumeri; & ad summum prima opinio tunc admittenda est, quando testes adducerent causas & conjecturas verisimiles, ex quibus orta fuit fama & nam aliter famam non probarent, etiam si dicerent se ita publicè dici audivisse, vel sic esse publicam vocem, & famam, & ideo dixit Simanca ubi supra, non satis esse, quòd testes dicant ita esse publicam famam, nisi etiam rationem reddant, qua id necessariò concludant; igitur requiritur ut testes deponentes super famam reddant rationem eorum dicti, etiam non interrogati, & sic debent exprimere causas, indicia, & conjecturas, quibus orta est fama, aliter non probant, & ita inter alios docet Miranda *de ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.* Mascardus *de probat. lib. 2. concl. 149. n. 11. 12.* & 13. & *lib. 3. conclus. 1369. num. 8.* Alia verò requisita ad probationem famæ ne omittas videre apud Farinacium *q. 37. usque ad num. 277.*

RESOL. XIV.

An fuga sit indicium sufficiens, ut Inquisitores possint torquere reum? Ex p. 4. tr. 6. Ref. etiam 14.

§. 1. **A**D hoc dubium ita respondet Simanca in *Canon. institut. tit. 65. num. 28.* Is, qui post commissum crimen fugit, antequam accusetur, poterit ob eam causam torqueri, quia, ut plerique putant, fuga illa semiplenam probationem facit. Aliud esse, aiunt, cum reus accusatus fugit, tunc enim fuga non probat semiplenè. Ita ille, & post illum Eymericus à Rosbach in *tract. crim. tit. 5. cap. 9. num. 2.* & 5. Ioseph de S. Maria in *Tribun. Relig. tract. 5. cap. 2. §. 9.* & Ludovicus Miranda in *ordin. judic. tom. 2. quest. 26. artic. 8.* qui postquam docuisset fugam adminiculatam facere indicium ad torturam, sic subdit. Intelligenda est hæc conclusio de eo, qui post commissum delictum aufugit, antequam accusetur, nam non ab re contra ipsum præsumitur, quòd illud commiserit, estque vehemens, & urgentissimum indicium ad torturam proinde sufficiens; secus est de illo, qui accusatus fugit, nam ejusmodi fuga non est vehemens, & sufficiens indicium ad torturam, nec vim habet semi-

plenæ probationis, cum ex alia causa possit procedere. Ita ille. Sed in casu occurrenti ne prætermittas videre Farinacium *quest. 48. num. 1.* & seq. Gomez *tom. 3. cap. 13. n. 10.* Iul. Clarus in *pract. §. fin. q. 21. num. 18.* Mascardum *de probat. lib. 2. concl. 819. n. 4.* & *concl. 831. n. 9.* & alios penes ipsos.

2. Non desinam tamen hic adnotare, aliquos docere ex fuga è carcere etiam attentata, orti contra fugientem indicium de delicto, pro quo detinebatur, sufficiensque ad torturam, dummodo animo revertendi non effugerit. Et ita docet ex nostris Antonius Sousa in *aphorism. Inquisit. cap. 26. num. 34.* & ante illum Farinacius *quest. 30. num. 85.* cum aliis penes ipsum.

RESOL. XV.

An variatio, mendacium, & vacillatio rei probent Inquisitoribus indicium ad torturam?

Et an sola titubatio, vultusque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam? Ex part. 4. tract. 6. Ref. etiam 15.

§. 1. **R**ESPONDEO ex se sola negative. Dico igitur quòd ut variatio rei faciat contra ipsum indicium ad torturam, debet esse adminiculata aliqua alia conjectura, indicio, seu præsumptione; secus autem ut dixi, si sit sola nuda, non adminiculata; & ita hanc sententiam tenet Zanardus in *direct. Theolog. part. 3. cap. 93. fol. 512.* Lessius *lib. 2. cap. 29. dub. 17. num. 164.* Becanus in *2. 2. D. Thom. de just. quest. 67. de iniustitia iudicii, quest. 10. num. 13.* Ciazzius in *defens. reorum discept. 35. num. 8.* Sousa in *aphor. Inquisit. lib. 2. cap. 39. num. 80.* Ludovicus Carelius in *pract. crim. leg. observare, num. 119.* Iul. Clarus in *pract. §. fin. quest. 21.* Cachetan. *decis. Pedern. 79. num. 17.* & alij quos citat, & sequitur Petrus Caballus *refol. crimin. cent. 2. cas. 200. num. 136.* ubi sic ait. Variatio circa circumstantias, & qualitates delicti nullo modo facit indicium ad torturam, nec etiam si sit circa ipsum delictum, nisi junctis aliis indiciis, secundum communem opinionem Doctorum. Ita ille. Et idem dicendum est de mendacio, ut ex multis Doctoribus observat Miranda in *ordin. judic. tom. 2. quest. 26. artic. 12. concl. 1.* & de vacillatione, nam sine alio indicio, conjectura, aut præsumptione non facit indicium ad torturam. Vnde etiam non desinam hic apponere verba doctissimi Inquisitoris Didaci Canteta in *qq. crimin. cap. 2. de probat. per testes, quest. 1. num. 20.* ubi sic asserit: Iudices non bene faciunt qui captum aliquem propter delictum sine aliquo indicio propter vacillationem solum, vel trepidationem, ponunt ad torturam, & ex hoc vidi quemdam iudicem puniri, & condemnari in Cancellaria Granatenf. In causa autem hæresis ex sola vacillatione nunquam reus poneretur ad torturam, nisi essent alia indicia de delicto. Ita Canteram.

2. His tamen non obstantibus non desinam hic adnotare, multos Doctores asserere, mendacium factum per facto principali per se solum indicium esse ad torturam, & ita tenent Doctores quos ad facietatem adducit Giurba in *consiliis criminal. consil. 87. num. 27.* qui etiam cum multis aliis in *num. 26.* docuerat, quòd quando plura adfuerint mendacia, unum ab alio adminiculatur ad torturam.

3. Notandum est etiam hic obiter cum Menochio *de præsumpt. lib. 1. quest. 89. num. 71.* quòd sola titubatio, vultusque mutatio rei non facit contra illum indicium ad torturam: nisi cum ea titubatione, & trepidatione concurrant aliqua adminicula, quòd prius docuerat Marcellus in *pract. crim. §. diligenter, num. 74.*